

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет освітніх наук та мистецтв
Кафедра мистецтв

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

26.08.2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рисунок/Живопис

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень _____

Галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» _____

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: В2 Дизайн В2.01 Графічний дизайн _____

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: Графічний дизайн _____

(назва)

Форма навчання: денна _____

(денна, заочна,)

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Рисунок/Живопис» розроблена на основі освітньо-професійної програми Графічний дизайн навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Перший (бакалаврський) рівень, за спеціальністю В2 Дизайн В2.01 Графічний дизайн.

Розробники:

К.п.н., доцент Стрітьєвич Т.М. викладач кафедри мистецтв Геращенко Б.О.,

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри мистецтв

Протокол від «26» _____ 08 _____ 2025 року № _____

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Рисунок/Живопис» для студентів спеціальності В2 Дизайн В2.01 Графічний дизайн за Першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 17 с.

✚ Геращенко Б.О., 2025 рік
✚ Стрітьєвич Т.М., 2025 рік
✚ ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 10.5	Галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» (шифр і назва)	Нормативна/ за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність: В2 Дизайн В2.01 Графічний дизайн (шифр і назва)	Рік підготовки	
		1-й	–
		Семестр	
Загальна кількість годин – 315 (165/150)		1-2	–
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітня програма: Графічний дизайн (шифр і назва)	4 год.	–
		Практичні, семінарські	
	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень	120 год. (50/70)	–
		Самостійна робота	
		191 год. (111/80)	–
		Індивідуальні завдання:	
		–	
		Вид контролю:	
		Диф. залік	–

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та цілі курсу.

Мета викладання дисципліни – сформувати у студентів комплекс знань, умінь та навичок з рисунку й живопису, необхідних для професійної художньої діяльності, розвитку образного мислення, естетичного сприйняття та здатності до створення цілісних візуальних рішень.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення закономірностей природи та усвідомлення їх художнього відображення;
- оволодіння принципами та методами реалістичного зображення об'ємної форми засобами рисунку та живопису;
- опанування уміннями та навичками лінійно-конструктивної побудови, світлотіньового та тонального рисунку;
- формування цілісного колористичного сприйняття та оволодіння законами гармонії кольору;
- засвоєння різних технік та прийомів рисунку й живопису;
- оволодіння етапами виконання художнього зображення, виразними засобами рисунку та живопису.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- закономірності лінійної та повітряної перспективи;
- принципи та методи реалістичного зображення засобами рисунку і живопису;
- особливості колірної гами та прийоми роботи з кольором;
- матеріали, техніки та методику виконання графічного й живописного твору.

Студент повинен уміти:

- виконувати лінійно-конструктивну побудову зображення;
- створювати світлотіньове та тональне вирішення рисунку;
- відображати дійсність засобами реалістичного живопису;
- застосовувати прийоми акварельного живопису;
- використовувати закономірності перспективи та колірні відношення для передачі простору й середовища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Компетентності	
Інтегральні компетентності:	ІК1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти (образотворчого мистецтва) в процесі навчання та під час професійної діяльності, проводити дослідження та здійснювати інновації, доносити власні висновки, а також уміти їх обґрунтовувати, що передбачає застосування міждисциплінарних теорій та методів.
Загальні	ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно,

компетентності:	<p>так і письмово.</p> <p>ЗК5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК13. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p>
Фахові компетентності спеціальності (СК):	<p>СК14. Розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища, володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.</p> <p>СК15. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.</p> <p>СК16. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.</p> <p>СК17. Володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.</p> <p>СК25. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.</p> <p>СК27. Здатність володіти знаннями й уміннями, спрямованими на досягнення успіху в професійній кар'єрі; враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, індивідуально-особистісних особливостей.</p>

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

Програмні результати	<p>ПРН01. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.</p> <p>ПРН05. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.</p> <p>ПРН06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові</p>
-----------------------------	---

	<p>композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.</p> <p>ПРН7. Відобразити морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.</p> <p>ПРН9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.</p> <p>ПРН14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку у комунікативному просторі.</p> <p>ПРН15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.</p>
--	---

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I

Тема 1. Рисунок куба на нейтральному тлі. Лінійно-конструктивне вирішення.

Тема 2. Живописне зображення куба і циліндра (акварель/гризаль).

Тема 3. Техніки штрихування. Тональне вирішення кубу з Тема 1.

Тема 4. Рисунок двох гіпсових геометричних фігур (піраміда і циліндр). Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.

Тема 5. Живописне зображення натюрморту із трьох гіпсових геометричних фігур на колірному тлі.

Модуль II

Тема 1. Рисунок гіпсового симетричного орнаменту. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.

Тема 2. Живописне зображення натюрморту із простих об'єктів в холодній колірній гамі.

Тема 3. Рисунок гіпсового асиметричного орнаменту. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.

Тема 4. Живописне зображення натюрморту із простих об'єктів в теплій колірній гамі.

Тема 5. Рисунок натюрморту із простих за формою, різних за фактурою та тоном об'єктів. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	СРС	л		п	лаб.	інд.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль І												
Вступ. Зображення натюрморту графічними та живописними техніками.		4										
Тема 1. Рисунок куба на нейтральному тлі. Лінійно-конструктивне вирішення.				8		8						
Тема 2. Живописне зображення куба і циліндра (акварель/гризаль).				12		12						
Тема 3. Техніки штрихування. Тональне вирішення кубу з Тема 1.				8		8						
Тема 4. Рисунок двох гіпсових геометричних фігур (піраміда і циліндр). Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.				14		14						
Тема 5. Живописне зображення натюрморту із трьох гіпсових геометричних фігур на колірному тлі.				8		8						
Тематичні начерки та етюди. Рис/Жив –50/35						61						
Разом за Модуль І		4		50		111						
Модуль ІІ												
Тема 1. Рисунок гіпсового симетричного орнаменту. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.				14		12						
Тема 2. Живописне				14		12						

зображення натюрморту із простих об'єктів в холодній колірній гамі.												
Тема 3. Рисунок гіпсового асиметричного орнаменту. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.				14		12						
Тема 4. Живописне зображення натюрморту із простих об'єктів в теплій колірній гамі.				14		12						
Тема 5. Рисунок натюрморту із простих за формою, різних за фактурою та тоном об'єктів. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.				14		12						
Тематичні начерки та етюди. Рис/Жив –25/25						20						
Разом за Модуль II				70		80						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ображення натюрморту графічними та живописними техніками.	4

4.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I		
1	Тема 1. Рисунок куба на нейтральному тлі. Лінійно-конструктивне вирішення.	8
2	Тема 2. Живописне зображення куба і циліндра (акварель/гризаль).	12
3	Тема 3. Техніки штрихування. Тональне вирішення кубу з Темат. 1.	8
4	Тема 4. Рисунок двох гіпсових геометричних фігур (піраміда і циліндр). Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.	14

5	Тема 5. Живописне зображення натюрморту із трьох гіпсових геометричних фігур на колірному тлі.	8
	Разом	50
Модуль II		
1	Тема 1. Рисунок гіпсового симетричного орнаменту. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.	14
2	Тема 2. Живописне зображення натюрморту із простих об'єктів в холодній колірній гамі.	14
3	Тема 3. Рисунок гіпсового асиметричного орнаменту. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.	14
4	Тема 4. Живописне зображення натюрморту із простих об'єктів в теплій колірній гамі.	14
5	Тема 5. Рисунок натюрморту із простих за формою, різних за фактурою та тоном об'єктів. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.	14
	Разом	70

4.4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I		
1	Тема 1. Рисунок куба на нейтральному тлі. Лінійно-конструктивне вирішення.	8
2	Тема 2. Живописне зображення куба і циліндра (акварель/гризаль).	12
3	Тема 3. Техніки штрихування. Тональне вирішення кубу з Темат. 1.	8
4	Тема 4. Рисунок двох гіпсових геометричних фігур (піраміда і циліндр). Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.	14
5	Тема 5. Живописне зображення натюрморту із трьох гіпсових геометричних фігур на колірному тлі.	8
6	Тематичні начерки та етюди. Рис/Жив –50/35	61
	Разом	111
Модуль II		
1	Тема 1. Рисунок гіпсового симетричного орнаменту. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.	12
2	Тема 2. Живописне зображення натюрморту із простих об'єктів в холодній колірній гамі.	12
3	Тема 3. Рисунок гіпсового асиметричного орнаменту.	12

	Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.	
4	Тема 4. Живописне зображення натюрморту із простих об'єктів в теплій колірній гамі.	12
5	Тема 5. Рисунок натюрморту із простих за формою, різних за фактурою та тоном об'єктів. Лінійно-конструктивне та тональне вирішення.	12
6	Тематичні начерки та етюди. Рис/Жив –25/25	20
	Разом	80

4.6. Методи навчання

Лекції, лабораторні заняття, самостійна робота.

Під час вивчення дисципліни «Рисунок» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- диференційований залік;
- кафедральний перегляд.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюється рівень знань, продемонстрований у відповідях; активність при обговоренні питань лабораторного заняття; результати практичної діяльності тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Семестр I													
Лабораторні роботи					Самостійні роботи					Начерки та замальовки		Кафедральний перегляд	
Л1	Л2	Л3	Л4	Л5	СР1	СР2	СР3	СР3	СР4	Рис/Жив -50/35			

5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	40
25					25					10	40
100											

Семестр II											
Лабораторні роботи					Самостійні роботи					Начерки та замальовки	Кафедральний перегляд
Л1	Л2	Л3	Л4	Л5	СР1	СР2	СР3	СР3	СР4	Рис/Жив -25/25	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	40
25					25					10	40
100											

Максимальна оцінка 5 балів.

1 бал:

- студент присутній на занятті,
- домашнє завдання не виконане, або виконане на низькому рівні і частково;

2 бали:

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі;
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни;
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання;
- допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень;
- допускає значні помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту;
- розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання;
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності;
- не вдало компоує зображення в аркуші;
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання;
- домашнє завдання виконане частково та на низькому рівні.

3 бали:

- студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі;
- не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни;

- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача;
- не впевнено передає основні пропорційні співвідношення, допускає незначні помилки у передачі перспективних скорочень;
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту;
- розуміє форму предметів та допускає порушення під час її графічного моделювання;
- допускає погрішності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності;
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача виконує завдання у відведений час;
- домашнє завдання виконано частково та посередньо, або повністю та на посередньому рівні.

4 бали:

- студент добре володіє теоретичним матеріалом;
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни;
- дотримується методичної послідовності виконання завдання;
- уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення;
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту;
- розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які самостійно виправляє;
- добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність;
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші;
- охайно та у відведений час виконує завдання;
- домашнє завдання виконане на достатньому рівні у повному обсязі.

5 бали:

- студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання;
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни;
- дотримується методичної послідовності виконання зображення;
- уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення;
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту;
- добре розуміє форму предметів та передає її засобами малюнку;
- відповідно передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність;
- самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші;
- охайно та у відведений час виконує завдання;

- домашнє завдання виконане у повному обсязі та на достатньому або високому рівні.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	незараховано
35-59	незадовільно	
1-34	незадовільно	

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнoукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Барщ О.О. Рисунок в середній художній школі, 1963.
2. Іттен Й. Мистецтво форми. Мій форкурс у Баухаузі та інших школах. Київ: Фоліо, 2022. 400 с.
3. Іттен Й. Елементи образотворчого мистецтва. Навчальне видання щоденника Київ: ArtHuss, 2023. 168 с.
4. Сенін В.П., Коваль О.В. Школа рисунку олівцем. Натюрморт. Пейзаж. Портрет. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля»; 2007. 112 с.

Допоміжна

1. Дідик Н.Я. Основи композиції: Навчальний альбом-посібник. Ужгород: Видавництво «Мистецька лінія», 2009. 64 с.
2. Навчальний рисунок в Академії мистецтв: Альбом. 1990.
3. Олена Кульчицька (1877-1967) Графіка. Малярство. Ужиткове мистецтво: альбом-каталог. Львів: Априорі, 2013. 392 с.
4. Рисунок. Живопис. Композиція: Хрестоматія: Навчальний посібник для студентів худож.-граф. фак. Педінститутів. 1989. 207 с.
5. Сайдевей Я., Гер А., Хортон Дж., Монахин П., Уайзман О. Рисунок та живопис. Повний курс навчання, 2011. 352 с.
6. Соловйова Б.О. Мистецтво рисунку, 1989. 254 с.

5.2. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Рисунок».
2. Методичні рекомендації до лабораторних та самостійних робіт.

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).